

Галина СЕНЬКІВСЬКА,
кандидат історичних наук

УКРАЇНЬСЬКА ДІАСПОРА – БІБЛІОТЕКА АКАДЕМІЇ

Громадські організації української діаспори в Канаді, зокрема Українське національне об'єднання "Торонто – Захід" зберігають свої зв'язки з Матір'ю-Україною, з її державними та недержавними структурами, культурно-освітніми інституціями, особливо з навчальними закладами, де гартується і готується до повноцінного суспільного життя молоде покоління – майбутнє нашої держави.

Нещодавно канадські українці надіслали до Кременця кілька сотень книг національно-патріотичного змісту для поповнення книжкового фонду місцевих бібліотек. З огляду на те, що в нашій академії розпочалась підготовка фахівців за спеціальністю "Історія", на прохання науковців-істориків, доктора історичних наук Ірини Скакальської і

кандидата історичних наук, доцента Олександра Солов'я та з ініціативи відомого громадського активіста Кременеччини Василя Олійника, який упродовж багатьох років опікується зв'язками з українцями за кордоном, вихідцями з Волині, частина книг історичної тематики та суспільно-політичної проблематики передана до книгозбірні нашого ВНЗ.

У читальному залі бібліотеки відбулась презентація і передача подарованих книг працівникам бібліотеки. На дійстві були присутні майбутні вчителі історії, а нині студенти-першокурсники спеціальності "Історія", зі своїми наставниками. Завідувач бібліотеки Юлія Стрельчук подякувала за безцінний дар і підкреслила, що передані книги відчутно, як за змістом, так і за кількісними показниками, поповнять "діаспорний" сектор нашого бібліотечного фонду. Ініціатор і реалізатор "книжкової інвестиції" Василь Олійник розповів про особливості творчих, культурно-освітніх взаємин волинської, насамперед кременецької, громадськості із представниками української діаспори в Америці та Європі, в першу чергу в Канаді, США та Великій Британії.

Змістову презентацію переданої літератури здійснили Ірина Скакальська й Олександр Соловей. Вони акцентували увагу присутніх на теоретичному та навчально-методичному значенні отриманих книг, значна частина яких містить маловідомий для нас тематичний матеріал, демонструє особливий підхід до висвітлення глобальних і локальних

історичних процесів і подій.

Серед презентованих видань виокремлюється "Нарис історії Православної Церкви" Івана Власовського у 4-х томах і 5-х книгах загальним обсягом більше 2 тисяч сторінок. У дослідженні висвітлюється зародження і становлення християнської церкви в Україні від дохристиянського періоду та хрещення Русі аж до діяльності Української православної церкви в роки Другої світової війни, у післявоєнний період, у тому числі в еміграції. Книгу публікували в Нью-Йорку упродовж 1955–1966 рр.

Привертає увагу об'ємне видання "Історія українського війська", яке підготував авторський колектив, очолюваний видатним українським істориком Іваном Крип'якевичем. На більш як 800-х сторінках книги, опублікованої у Вінніпегу (Канада) в 1953 р. Клубом любителів української книжки, розкривається історія українського воїнства від княжих дружинників до воєнків УПА. Тут же, у Вінніпегу, за рік до цього побачило світ дослідження Митрополита Іларіона (Івана Огієнка) "Поділ єдиної Христової Церкви і перші спроби поєднання її". Ця історично-канонічна монографія авторитетного церковного діяча і дослідника християнства сприятиме не тільки розширенню джерельної бази релігієзнавства, а й поповненню літературних джерел інших навчальних дисциплін, що стосуються історії духовної культури України.

Окремі твори були видрукувані у європейських видавництвах. 1951 р. у Парижі вийшла книга Мирослава Небелюка "Під чужими прапорами", в якій йдеться про практично не досліджене явище – участь українських легіонерів у боротьбі з фашизмом в роки Другої світової війни на території Західної Європи спільно з воїнами інших країн, в даному випадку – з військовими частинами Франції.

Українська видавнича спілка опублікувала в Лондоні (1996 р.) фундаментальну працю Дмитра Донцова "Націоналізм". Є книги, що побачили світ в українських видавництвах "дореволюційного" періоду. Насамперед йдеться про "Спомини" Степана Шухевича (Львів, 1929 р.), де описується бойовий шлях Української Галицької Армії в 1918–1920 рр.

Переважна кількість отриманих книг побачили світ у Канаді, зокрема в Торонто. Тут вийшли дві праці Зеновія Кни-

ша: в 1967 р. – "Далекий приціл" (про діяльність Української Військової Організації), а в 1975 р. – "У сутінках зради" (про Організацію Українських Націоналістів у боротьбі за українську державність). Інститут дослідів Волині здійснив випуск етнографічних матеріалів "Клодка-колодій" (1962 р.) з описом українських національних традицій давнього часу.

Особливий інтерес для нас представляє дослідження Костя Гірняка й Остапа Чуйка "Фронт Української Революції" (1973 р.), де поміщені конкретні матеріали про повстанську боротьбу на Волині, зокрема на Кременеччині та Лановеччині, яку вело українське військове з'єднання під командуванням "Яворенка" (Тиміша Басюка) у 1942–1943 роках.

У канадському Едмонтоні Українською видавничою спілкою за сприяння Спілки гетьманців-державників опубліковане дослідження "За Україну", що висвітлює результати подорожі сина гетьмана Павла Скоропадського Данила до США і Канади у контексті налагодження зв'язків української діаспори з місцевими громадсько-політичними інституціями.

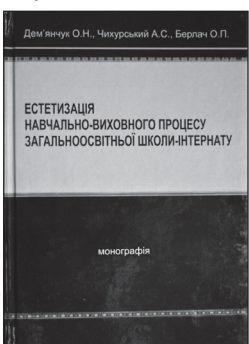
Електронний сектор бібліотеки академії поповнився двома дисками творчого об'єднання "Собор": "Повстанська слава" (до 90-річчя Михайла Медведського та з нагоди відкриття пам'ятника Андрію Мельнику) і "Повстанська слава тут зійшла" (відкриття Пам'ятного знака на місці першого повстанського табору на Шумщині).

Ініціатор акції Василь Олійник із власної книгозбірні передав бібліотеці академії об'ємне видання "Перший Всеукраїнський Православний Собор 14–30 жовтня 1921 р. Документи і матеріали", підготовлене Інститутом української археографії та джерелознавства імені М.С.Грушевського НАН України спільно з Українським науковим інститутом Гарвардського університету.

ОСВІТА І КРАСА – НЕВІДДИЛЬНІ

У цьому переконаний доктор педагогічних наук, завідувач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін нашої академії, професор Олександр Дем'янчук, який у співстворстві з науковцями інших ВНЗ підготував монографію «Естетизація навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи-інтернату», де фахівці освітняського профілю аргументують, що навчання і виховання виступають двома творчими крильми педагогічного мистецтва і забезпечують ефективну та якісну підготовку школярів до активного самостійного життя. Монографія опублікована за рішенням вченої ради Східноєвропейського НУ ім. Лесі Українки. Книгу рецензували доктори педагогічних наук, професори: проректор з наукової і міжнародної роботи Житомирського ДУ ім. Івана Франка Н.А. Сеїко,

завідувач кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик Хмельницької ГПА Л.В. Зданевич і ректор Мистецького інституту художнього моделювання та дизайну ім. Сальвадора Далі О.О. Фурса.

Колективна праця науковців спрямована на здійснення цілісного аналізу проблеми естетизації загальноосвітньої школи-інтернату, з'ясування специфіки соціалізаційних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах як середовищі естетичної освіти й виховання, визначення можливостей образотворчого мистецтва в естетизації навчально-виховного процесу та формування творчих якостей і мистецьких здібностей учнівської молоді.

Автори монографії наголошують, що важливою умовою оновлення українського суспільства, його гуманізації та морального вдосконалення виступає виховання у молододі людини естетичного інтересу до національної культури, втіленої в наукових знаннях, народних традиціях і нормах повсякденної поведінки. Ядро проблематики розкривається тезою: повернення до гуманістичних умов виховання неможливе без формування творчої особистості. Тому од-

ним із основних завдань національної школи є виховання духовної культури молододі людини, яка вміє творчо мислити, відповідально ставитися до себе і до результатів своєї праці в контексті участі у збагаченні інтелектуального і творчого потенціалу свого народу.

Естетизація навчально-виховного процесу розглядається як наукова проблема, аналіз якої здійснюється за допомогою відповідного категорійно-понятійного апарату і на ґрунті необхідних науково-теоретичних підходів. Автори подають дефініцію естетизації навчально-виховного середовища як процесу і наслідку введення естетичного компонента у навчально-виховну діяльність з метою формування естетичної свідомості учнівської молоді. Проблема конкретизується характеристикою організаційно-педагогічних умов естетизації навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи-інтернату. Останній розглядається як середовище естетизації навчально-виховної роботи зі школярами. Окрема увага приділяється формуванню творчої особистості учнів на заняттях з образотворчого мистецтва.

Науковці детально проєктують організаційно-педагогічні умови естетизації навчання і виховання: створення естетичного середовища в навчальному закладі (архітектура, дизайн, інші естетичні компоненти навчального простору); внесення естетичної складової до предметів гуманітарного циклу (історія, література, мова, правознавство, етика) і встановлення відповідних міжпредметних зв'язків; врахування психічних процесів, що забезпечують естетичний розвиток особистості учня в період навчальної діяльності; модернізація змісту навчальних дисциплін художньо-мистецького спрямування.

Окремо йдеться про конкретну реалізацію проєкту умов естетизації педагогічного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі інтернатного типу. Визначаючи наявний стан естетизації навчання і виховання в школах, автори дають характеристику навчальних програм із дисциплін мистецького циклу, а також аналізують результати експерименту, проведеного у дев'яти загальноосвітніх закладах з охопленням 635 респондентів.

Експеримент показав, що естетична вихованість школярів як результат естетизації навчально-виховного про-

цесу визначається трьома рівнями. Високий рівень свідчить про наявність у школярів певної системи естетичних знань і норм, що дозволяє їм сприймати й оцінювати естетичні явища з одночасним їх емоційним сприйняттям. На достатньому рівні учні правильно оцінюють прекрасне, відокремлюють його від неестетичного, але відчують певні труднощі у процесі творчо-естетичної діяльності. Середній рівень ілюструє недостатньо сформовані потреби в естетичному сприйнятті й оцінці мистецьких об'єктів, уявлення про прекрасне сформовані нечітко, особливої активності у творчій діяльності учні не виявляють, їх оцінка мистецьких творів в основному правильна, проте однобічна. Низький рівень естетичної вихованості учнів вказує на відсутність естетичних потреб і прагнення оцінювати твори мистецтва чи брати участь у творчій діяльності.

При вирішенні проблеми забезпечення організаційно-педагогічних умов естетизації навчально-виховного процесу засобами образотворчого мистецтва автори підкреслюють важливість предметного наповнення навчального простору об'єктами культурно-мистецького змісту. Разом із тим великого значення надається естетизації часових параметрів життєдіяльності учнів через збагачення їхнього життєвого комфорту заходами культурно-мистецького формату (концерти, виставки, конкурси тощо).

Не залишена поза увагою методична сторона питання: застосування творчих навчальних форм, нестандартних виховних заходів і дидактичних засобів мистецько-художнього формату, насамперед творів живопису, музики, літератури, скульптури. Для модернізації змісту мистецьких дисциплін пропонується комплексне структурування навчального матеріалу різних предметів з метою їх інтегрованого вивчення та розширення можливостей для формування естетичної вихованості школярів через використання естетично-гуманістичного потенціалу образотворчого мистецтва і комплексу гуманітарних навчальних предметів.

На завершення роботи науковці зазначають, що вирішення проблем естетизації навчально-виховного середовища освітніх заходів слід екстраполювати не лише на систему загальноосвітніх шкіл, а й на професійно-технічні навчальні заклади, дитячі будинки сімейного типу та інші.